

Sproglig korrekthed

Katalog over øvelser til gymnasiet

Samlet og udarbejdet af Marianne Rathje (Dansk Sprognævn), Line V. Frederiksen (HF-Centret Efterslægten), Lykke Holm Larsen (Niels Brock JTP) og Miriam Kruse (Køge Gymnasium).

Oktober 2022.

Baggrund og formål:

Som led i et skærpet formalsproglighedsfokus i gymnasiet har Styrelsen for Undervisning og Kvalitet (Børne- og Undervisningsministeriet) nedsat *Arbejdsgruppen om formalsproglighed i gymnasiet* til at indsamle et danskfagligt øvelsesmateriale til brug i danskundervisningen i gymnasiet.

Indholdsfortegnelse

<u>Didaktiserede øvelser til undervisningen</u>	1
<u>Linksamling: øvelser fokuseret på emne: forklaringer, videoer og øvelser</u>	7
<u>Yderligere ressourcer</u>	18

Didaktiserede øvelser til undervisningen

Øvelse: Differentieret øvelse med fejlsætninger

Anslået tid med elever: 45 min.

Læreren laver 3 øvelsesark kaldet hhv. "Den nemme", "Den middelsvære" og "Den svære". Det gøres ved at plukke et antal (fx 20) sætninger med forskellige fejltyper ud fra elevernes skriftlige arbejde. Sæt dem ind i et skema, og anfør fejltypen for hver sætning. Dette skema er øvelsesarket "den nemme".

Lav med udgangspunkt heri to øvrige versioner - "den middelsvære" og "den svære" - i hvilke du fjerner gradvist mere hjælp i form af fejltyperne, som eleverne så selv skal 'diagnosticere'.

Eleverne skal nu rette de 20 sætninger. De må selv vælge sværhedsgraden, dvs. hvilket øvelsesark de tager. Alle sidder med samme opgave - bare med forskellig grad af hjælp.

Øvelse: Fejlhierarkier

Anslået tid med elever: 45 min.

Læreren vælger et antal fejltyper ud, enten fra elevernes egne opgaver eller varianter herover, og beder eleverne om at rangere dem fra en "alvorlig fejl, der i høj grad forstyrrer læsningen og hindrer forståelsen" til "uvæsentlig fejl". Diskuter på klassen.

Slutprodukt: En fælles oversigt over fejlhierarkier, man efterfølgende kan referere til og tage frem i forbindelse med feedback.

Øvelse: Korrekturlæsning på tid!

Anslået tid med elever: 15 min.

Eleverne har afleveret en opgave. Inden læreren læser og kommenterer opgavens indhold, lynretter læreren den første side (fx) kun for sproglige fejl - men markerer til gengæld samtlige sprogfejl på den første side.

I et modul får eleverne nu opgaven tilbage og får 10 min. til at rette så mange af fejlene som muligt - inden de så må aflevere den igen i en ny og forbedret udgave. Det går der lidt sport i - og der er mere motivation i at rette sproglige fejl, mens patienten stadig lever, so to speak.

Øvelse: Korrekturlæsning ved højtlesning

Anslået tid med elever: 15-30 min.

Lad eleverne træne korrekturlæsning (og erkende værdien af korrekturlæsning) ved at læse deres tekst højt. To varianter:

- a) I undervisningen: Læs opgaven højt for en makker i et modul før aflevering af opgaven (to og to).

b) Hjemme: Lad eleven indtale en lydfil, som de afleverer *sammen med* opgaven.

Gør det klart, at der selvfølgelig bør ændres i teksten, hvis det viser sig at være svært at læse højt. Giv eksempel, fx ved manglende punktummer.

Øvelse: Grammatikeksperter

Anslået tid med elever: 45-180 min.

Lad eleverne dykke ned i et sprogligt område, som de skal blive eksperter i og formidle til andre (princip: det man underviser i, lærer man....). To varianter:

- a) Lav en aftale med en 7. eller 8. klasse i lokalområdet. Lad eleverne lave små undervisningsvideoer eller -sekvenser i et eller flere sproglige områder. Mød klassen fysisk, eller lad dem blot modtage og arbejde med undervisningsmaterialet. Folkeskoleklassen kårer en vinder (en af ekspertgrupperne).
- b) Eleverne underviser hinanden i klassen i hvert deres sproglige område.

Øvelse: Retteprincip: Marker 7 fejl

Anslået tid med elever: 15 min.

Retteprincip: Læreren markerer 7 fejl i alle elevers opgaver, hverken mere eller mindre.

- Gul er stavfejl.
- Rødt er grammatisk fejl/glosefejl.
- Turkis er en ufuldstændig sætning.

Før næste danskmodul skal alle elever have rettet de 7 fejl (som altså kun er markerede, ikke rettede). De gennemgås i par/grupper, og læreren kan undervejs tjekke efter over skulderen. Win-win. Overkommeligt for læreren, men skaber også en større bevidsthed hos eleven, der tvinges til at forholde sig til egne fejl (og dét at alle elever har fået markeret netop 7 fejl, gør, at alle føler sig lige i øvelsen).

Øvelse: Retteprincip: "Kommalinjen"

Anslået tid med elever: 10 min.

Efter at eleverne har været igennem en form for kommakursus introduceres *kommalinjen* som retteprincip i alle opgaver fremover.

Princippet er: Læreren markerer kommafejl fra begyndelsen af elevens opgave. Sæt en stiplede linje i opgaven, når du er nået til 6. Det er kommelinen. Jo længere nede i opgaven, kommelinen er, jo bedre.

Der går nu sport i for eleverne at få kommelinen så langt ned som muligt over tid - måske endda helt om på side 2... eller (for de virkelig skrappe) slet ingen kommelinen overhovedet! Mange elever synes, det er sjovt at konkurrere med hinanden, men det er konkurrencen med én selv, der er mest givende, idet eleverne på meget håndgribelig vis kan se deres progression over tid, hvis de sætter ind ift. kommatering.

Øvelse: Elevens eget fokusområde

Anslået tid med elever: 15 min.

Formuler sammen med eleven et-to sproglige fokusområde(r) fra gang til gang. Lad eleven anføre dette i sidehovedet på næste opgave.

Øvelsen giver større bevidsthed og ejerskab hos eleven (og det er nemmere for læreren at rette efterfølgende).

Øvelse: Sproglig øvelse i forbindelse med tekstlæsning

Anslået tid med elever: 15-25 min.

Dette er en øvelse, der kan tilpasses i det uendelige og varieres efter klassens behov, tid til rådighed og tekst. Princippet er, at man tager udgangspunkt i den tekst, der aktuelt læses med klassen (fx "Fyrtøjet" af H.C. Andersen). Udfra teksten laves en sproglig øvelse. Eleverne skal fx:

- Understrege verberne i en given passage i præsens. Hvor er der -r på endelsen, og hvor er der ikke? Forklar hvorfor.
- Indsætte 5 nye adverbier i en passage (evt. med benspænd: Det skal være forskellige typer, fx gradsadverbier, mådesadverbier m.m.). Overvej adverbiernes endelse.
- Indsætte 5 nye adjektiver i en passage. Overvej adjektivernes endelse.
- Understrege forbinderord og -udtryk (fx *derfor*, *alligevel*, *herefter*, *i det følgende*). Lav en version uden forbinderord ved siden af den originale. Diskuter, hvad de betyder for tekstsammenhængen.
- Slette alle punktummer i en passage. Sammenlign passagen med den originale.
- Etc.

Øvelse: Quiz og byt: ret sætningerne

Anslået tid med elever: 20 min.

Klassisk quiz-og-byt: *Hvad er der galt med denne sætning? Hvordan skal den rettes?* Øvelsen kan enten forberedes af læreren eller udarbejdes af eleverne selv (fx med udgangspunkt i egen opgave og lærerens rettelser).

Der laves et antal sedler (minimum så mange som der er elever i klassen) ved at man skriver én fejlsætning pr. seddel, evt. med løsningen bagpå eller blot fejltypen. Hver elev har nu én seddel i hånden.

Herefter går eleverne rundt mellem hinanden og quizzet hinanden i at rette sætningerne. Når et makkerpar har quizzet hinanden, bytter de seddel. Nu går de videre og finder nye makkere. Således kommer hver elev rundt om mange forskellige sproglige områder. Øvelsen kan naturligvis tilpasses, så den fokuserer på netop dét sproglige område, man har fokus på. Alternativt kan det være en "lidt-af-hvert"-øvelse, man altid kan hive frem.

Øvelse: Dagens øvelse

Anslået tid med elever: 5 min.

"Dagens øvelse" som et fast element i lektiegivningen (skrives ind i Lectio eller lignende). Overstås på få minutter i begyndelsen af hver time. Eksempler på kategorier af dagens øvelse:

- Hvad er der galt med denne sætning?
- Skal der være -t på her eller ej?
- Indsæt den rigtige endelse
- Forklar, hvorfor der skal -e på her?
- Hvilket tegn skal indsættes her: punktum, komma, semikolon?
- Etc.

Det er en meget overskuelig og ikke-tidskrævende aktivitet for både lærer og elever, men den fastholder alligevel et sprogligt fokus i undervisningen.

Øvelse: Dansklærer for en stund

Anslået tid med elever: ca. 30 minutter

Eleverne får udleveret en kort tekst (ca. ½ side) med mange sproglige fejl af forskellig observans, fx eksempelteksten fra publikationen "Skriftlig dansk – vejledning til censorer og undervisere" (EMU, 2022), s. 12-13.

Eleverne arbejder i par med at rette teksten. Øvelsens kerne består imidlertid i, at eleverne undervejs:

- Skal lave en liste over de forskellige fejltypen fra teksten. Fejltyperne grupperes, så fx tekstens stavfejl, bøjningsfejl og sætningsfejl osv. sættes i grupper.

- Eleverne skal formulere eller finde (fx på nettet eller i grammatikbog) anvisninger på, hvordan man kommer hver fejltype til livs, og formulere reglerne på en pædagogisk måde til en målgruppe lig dem selv.
- Til slut kan man samle op fælles, ikke på de enkelte fejl, men på fejlgrupperne med udvalgte eksempler.

Øvelse: Partner-rette-hjælp

Anslået tid med elever: 25 minutter

Øvelsen tager udgangspunkt i elevernes afleveringer, som læreren endnu ikke har rettet. Eleverne arbejder sammen to og to. De gennemgår minutiøst den første ½ side af den ene elevs tekst for alle fejl og forbedringsmuligheder. Efter ca. 10 minutter byttes der, og eleverne gennemgår den anden elevs tekst. Hvis eleverne er gode, når de måske mere af deres tekster.

Kort fælles opsamling på tavlen:

- Hvilke fejl fandt I?
- Kunne I se egne fejl?
- Udbytte af øvelsen i forhold til jeres skrivning fremadrettet?

Eventuelt bedes eleverne hjemme selv fortsætte korrektoren i hele deres egen tekst. Gen-aflevering af de nu rettede tekster.

Øvelse: 4+4-modellen - tekstrevision af egen tekst

Anslået tid med elever: 30+ minutter

Til eleverne:

Når du skal rette din opgave inden aflevering, kan det være svært at finde ud af, hvor og hvordan du skal starte. Prøv at gå systematisk til værks ved at stille dig selv disse fire spørgsmål og finde ud af, hvilken af de forskellige svarmuligheder, der passer bedst i den konkrete situation. Bemærk, at flere svarmuligheder kan være relevante.

Spørgsmål

1. Er der noget, der ikke fungerer?
2. Hvor går det galt?
3. Hvad er der galt?
4. Hvad kan der gøres ved det?

Svarmuligheder

1. Flyt noget
2. Slet noget
3. Tilføj noget
4. Udskift noget

Når du har diagnosticeret problemet og fundet en mulig løsning, skal du selvfølgelig udføre behandlingen: ret nu i din tekst.

Øvelse: Elevernes korrekturlæsnings-strategi

Anslået tid med elever: 30+ minutter

Denne øvelse er god at bruge i starten, når eleverne afleverer skriftlige opgaver for at træne den gode korrekturproces. Inden eleverne afleverer en skriftlig aflevering, sættes 30 minutter af. Læreren introducerer de 4 trin, og eleverne arbejder med trinene ét for ét.

Pas på med at tro, at du kan rette alt på en gang. Du kan evt. følge denne 'formel':

1. Start med at sikre dig, at du har styr på tekstens overordnede *formål* (afsender, fokus etc.)
2. Overvej om der er *sammenhæng* i teksten (den røde tråd) og i de enkelte afsnit.
3. Kig derefter på tekstens *sprog*: sætninger (fx sætningslængde), formuleringer, tegnsætning, stavning, grammatik mv.
4. Lav til sidst *finpudsning* af opgaven: tjek formalia etc.

Øvelsen kan genbesøges løbende i forbindelse med skriftlige opgaver.

Linksamling: øvelser fokuseret på emne: forklaringer, videoer og øvelser

Emne: Problemer med sætninger og syntaks

Forklaring af problemet / grammatikken

En sætning skal være en grammatisk afsluttet helhed. Herudover bør sætninger være af passende længde, men længden kan variere efter stillejet, fx er der typisk forskel på sætningslængden i en børnebog og en universitetsafhandling.

- Du kan læse mere om problematikken her:

<https://dansksiderne.dk/index.php?id=7257#c20326>

- Du kan se en række videoer om emnet her: <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/saetningsfejl>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
Sætningskollaps – for meget information	Ca. 15 min.	Dansksiderne
For korte sætninger	Ca. 10 min.	Dansksiderne
For lange sætninger	Ca. 20 min.	Dansksiderne
Variation i sætningsbygningen	Ca. 20 min.	Dansksiderne

Emne: Punktum

Forklaring af problemet / grammatikken

Punktummer markerer pauser i en tekst. De afslutter en sætning og starter en ny og viser dermed, når man går over til at tale om noget nyt. Derfor er punktummer utroligt vigtige for at få en logisk tekst med et behageligt læseflow. For få punktummer giver en tung og måske ligefrem kaotisk tekst, og for mange eller forkert satte punktummer bryder flowet i en tekst. Punktummer bruges også i en del forkortelser.

- Du kan læse mere om problematikken her: <https://sprogkontoret.dk/hvornaar-skal-der-saettes-punktum/> og <https://dsn.dk/nyt-fra-sprognaevnet/september-2019/punktum-et-tegn-i-forandring/>
- Du kan se en video om emnet her: <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/tegnsaetning/punktum>
- Video 2 om emnet: <https://www.youtube.com/watch?v=zpYZi5cfqll&t=9s>
- Video 3 om emnet: <http://www.opgavebutikken.dk/punktum/>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
Vi har ikke fundet online øvelser om dette emne, men se evt. forslag til didaktiserede øvelser ovenfor.		

Emne: Præsens-r (nutids-r)

Forklaring af problemet / grammatikken

Et af de mest udbredte grammatiske problemer i det danske sprog er fejl i præsens-r (nutids-r). De to endelser *-re* og *-rer* udtales som regel ens, og derfor hænder det ofte, at verber som eksempelvis *køre* og *lære* får en forkert endelse i præsens (nutid) eller i infinitiv (navneform).

- Du kan læse mere om problematikken her: <https://sproget.dk/raad-og-regler/typiske-problemer/r-problemer>
- Du kan se en video om emnet her: https://www.youtube.com/watch?v=nIR6OFf_94E
- Video 2 om præsens-r (nutids-r): <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/udsagnsordsfejl/nutids-r-navnemaade>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
R-problemer ved verber (udsagnsord)	Ca. 2 min.	Sproget.dk

Emne: R-problemer ved substantiver og adjektiver

Forklaring af problemet / grammatikken

R-fejl kan også opstå ved substantivers (navneords) endelser og i forbindelse med adjektiver (tillægsord). Er drengen eksempelvis *yngrer* eller *yngre* end sin søster?

- Du kan læse mere om problematikken her: <https://sproget.dk/raad-og-regler/typiske-problemer/r-problemer>
- Video om r og substantiver: <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/navneordsfejl/r-problemer-flertalsendelser>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
R-problemer ved substantiver (navneord)	Ca. 2 min.	Sproget.dk
R-problemer ved adjektiver (tillægsord)	Ca. 2 min.	Sproget.dk
Blandede øvelser med r-problemer	Ca. 2 min.	Sproget.dk

Emne: Præteritum participium (kort tillægsform)

Forklaring af problemet / grammatikken

Præteritum participium (kort tillægsform) er en bøjningsform af verber (udsagnsord), fx *spist*, *spiste*. Mange kommer i tvivl om endelsen, når et participium bruges som adjektiv (tillægsord) i pluralis (flertal). Bliver ansøgerne eksempelvis *opkvalificerede* eller *opkvalificeret* ved at deltage i kurser?

- Du kan læse mere om problematikken her: <http://www.skrivkorrektdansk.dk/emne.aspx?kid=1&tid=218>
- Du kan se en video om emnet her: <https://www.youtube.com/watch?v=fWTHKk-s548>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
Blandede øvelser med præteritum participium (kort tillægsform)	Ca. 2 min.	Sproget.dk
Præteritum participium (kort tillægsform) ved proces	Ca. 2 min.	Sproget.dk
Præteritum participium (kort tillægsform) ved tilstand	Ca. 2 min.	Sproget.dk

Emne: **-ene** eller **-ende**

Forklaring af problemet / grammatikken

Det stumme *d* i endelsen *-ende* gør, at udtalen ligger så tæt på endelsen *-ene*, at mange har svært ved at skelne dem fra hinanden.

- Du kan læse mere om problematikken her: <https://sproget.dk/raad-og-regler/typiske-problemer/endelserne-ende-og-ene>
- Du kan se en video om emnet her: <https://www.youtube.com/watch?v=VWOvWcvLU98>
- Video 2 om emnet: <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/navneordsfejl/ene-ende-flertalsendelser>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
-ene/-ende 1	Ca. 5 min.	Sproget.dk
-ene/-ende 2	Ca. 5 min.	Sproget.dk

Emne: Adjektivets (tillægsordets) bøjning

Forklaring af problemet / grammatikken

Et adjektiv (tillægsord) skal bøjes efter det substantiv, det beskriver - efter køn, tal og bestemthed. Adjektivet bøjes ikke på engelsk, og det er heller ikke altid, at endelsen er hørbar i det danske talte sprog. Tag fx forskellen på "en *flittig* elev" og "*flittige* elever". Måske derfor kan adjektivets bøjning være svær for nogle, når de skal skrive.

- Du kan læse mere om problematikken her: <https://sproget.dk/raad-og-regler/typiske-problemer/adjektiver>
- Du kan se en video om emnet her: <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/tillaegsordsfejl/boejning-af-tillaegsord-grimgrimt>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
Adjektiver - bøjning i køn og tal	Ca. 5 min.	Sproget.dk

Emne: Adverbielt -t (-t på biord)

Forklaring af problemet / grammatikken

Om et adverbium (biord) skal have endelsen *-t* eller *ej*, afhænger af, om der er tale om et rent adverbium (biord) eller et adverbium dannet af et adjektiv (tillægsord).

- Du kan læse mere om problematikken her: https://sproget.dk/raad-og-regler/typiske-problemer/adverbielt-t/adverbielt_t_uddybning
- Du kan se en video om emnet her: <https://www.youtube.com/watch?v=RLjIOJHzCAo>
- Video 2: <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/biords-t-enormt-morsomt>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
Adverbielt -t (biords-t) eller ej?	Ca. 10 min.	Sproget.dk
Rene adverbier	Ca. 10 min.	Sproget.dk
Adverbier der skal have -t	Ca. 5 min.	Sproget.dk
Adverbier med valgfrit -t	Ca. 5 min.	Sproget.dk

Adverbier der skal have -t i bestemte betydninger	Ca. 7 min.	Sproget.dk
---	------------	------------

Emne: *Ad* eller *af*

Forklaring af problemet / grammatikken

Udtalen af de to ord *ad* og *af* ligger så tæt på hinanden, at mange har svært ved at skelne disse to præpositioner (forholdsord) fra hinanden.

- Du kan læse mere om problematikken her: <https://sproget.dk/raad-og-regler/typiske-problemer/ad-eller-af/ad-eller-af-uddybning>
- Du kan se en video om emnet her: <https://www.youtube.com/watch?v=cSUX7J0mbl>
- Video 2: <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/forholdsordsfejl/af-eller-ad>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
En række øvelser med Ad eller af?	Ca. 2 minutter pr. øvelse	Sproget.dk

Emne: **Sammensatte substantiver (navneord)**

Forklaring af problemet / grammatikken

Sammensatte substantiver (navneord) skal skrives i ét ord, men det volder problemer for mange. Test om du kan høre trykfordelingen i sammensatte og delte ord.

- Du kan læse mere om problematikken her: <https://sproget.dk/raad-og-regler/typiske-problemer/et-eller-flere-ord>
- Du kan se en video om emnet her: <https://www.youtube.com/watch?v=mrpcyFlbHNE>
- Video 2: <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/navneordsfejl/sammensatte-navneord-et-eller-to-ord>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
Trykket alene afgør skrivemåden	Ca. 5 min.	Sproget.dk
Trykket og betydningen afgør skrivemåden	Ca. 5 min.	Sproget.dk

Emne: Andre sammensætninger

Forklaring af problemet / grammatikken

Test om du har styr på de nye regler for sammenskrivning fra *Retskrivningsordbogen* 2012. Hvornår må du skrive *uden for*, og hvornår må du skrive *udenfor*?

- Du kan læse mere om problematikken her: <https://sproget.dk/raad-og-regler/typiske-problemer/et-eller-flere-ord>
- Du kan se en video om emnet her: <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/forholdsordsfejl/et-eller-to-ord-indenforinden-for>
- Video 2: <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/forholdsordsfejl/et-eller-to-ord-forholdsord-for-nyligfornylig>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
Et eller to ord – adverbium og præposition (biord og forholdsord)	Ca. 5 min.	Sproget.dk
Blandede øvelser	Ca. 7 min.	Sproget.dk

Emne: *Hans, hendes eller sin*

Forklaring af problemet / grammatikken

Mange mennesker har problemer med at skelne imellem, hvornår man skal bruge henholdsvis *hans*, *hendes* og *sin*. Der er forskelle i sproget inden for Danmarks grænser, og følgende øvelser er bygget op omkring de regler, der gælder for standarddansk.

- Du kan læse mere om problematikken her: <https://sproget.dk/raad-og-regler/typiske-problemer/hans-hendes-eller-sin>
- Du kan se en video om emnet her: <https://www.youtube.com/watch?v=tK8bm8gM8Qw>
- Video 2: <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/stedordsfejl/hanssin-ejestedord>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
-----------------	------------------------	-------

Kvinden går tur med sin/hendes hund hver morgen	Ca. 7 min.	Sproget.dk
Hun udnytter hendes/sine medmennesker	Ca. 7 min.	Sproget.dk
Henrik er i fuld gang med sin/hans uddannelse	Ca. 7 min.	Sproget.dk
Han så hende komme løbende i sin/hendes prikkede kjole	Ca. 8 min.	Sproget.dk

Emne: Komma

Forklaring af problemet / grammatikken

Mange mennesker synes, at det at sætte komma er noget af det vanskeligste i den danske grammatik. Men grundreglerne er faktisk ikke så svære at lære.

- Du kan læse mere om problematikken her: <https://sproget.dk/raad-og-regler/typiske-problemer/komma/komma-udbygning>
- Du kan se en video om emnet her: <https://www.youtube.com/watch?v=ZvLJET0nguA>
- Du kan se en række videoer om kommareglerne i forskellige situationer her: <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/komma>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
Øvelser med startkomma Sæt startkomma	Ca. 8 min.	Sproget.dk
Øvelser med startkomma Hele tekster	Ca. 15 min.	Sproget.dk
Øvelser uden startkomma Lav ledsætninger	Ca. 10 min.	Sproget.dk
Øvelser uden startkomma Find ledsætningen, og sæt komma	Ca. 10 min.	Sproget.dk
Øvelser uden startkomma Komma ved selvstændige ledsætninger	Ca. 10 min.	Sproget.dk
Øvelser uden startkomma Relativsætninger	Ca. 10 min.	Sproget.dk
https://dsn.dk/hjaelp-til-dansk/kommaevelser/sprognaevnets-kommaevelser/	Ca. 15 min.	dsn.dk

Kommakursus, med eller uden startkomma https://komma.edutasia.com/#1		Dansk sprog­nævn og Edutasia
---	--	------------------------------------

Emne: *Ligge eller lægge*

Forklaring af problemet / grammatikken

En del danske sprogbrugere kommer til at bytte om på ordene *ligge* og *lægge*. Her får du reglerne for, hvornår du skal bruge henholdsvis det ene og det andet ord.

- Du kan læse mere om problematikken her: <https://sproget.dk/raad-og-regler/typiske-problemer/ligge-eller-laegge>
- Du kan se en video om emnet her: <https://www.youtube.com/watch?v=FsBuYDxA5BQk>
- Video 2: <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/udsagnsordsfejl/liggelaegge-siddesaette-forveksling-af-udsagnsord>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
Ligge eller lægge?	Ca. 10 min.	Sproget.dk

Emne: *Nogen eller nogle*

Forklaring af problemet / grammatikken

Eftersom de to ord *nogle* og *nogen* ofte udtales nærmest ens, kommer man let til at bytte om på dem på skift. Men ordene betyder to forskellige ting, og derfor er det godt at kende forskel på dem.

- Du kan læse mere om problematikken her: <http://www.skrivkorrekt dansk.dk/emne.aspx?kid=1&tid=221>
- Du kan se en video om emnet her: <https://www.youtube.com/watch?v=GdUA-pSQv8Q>
- Video 2: <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/stedordsfejl/nogen-eller-nogle>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
Nogen eller nogle?	Ca. 5 min.	Sproget.dk

Emne: **For eller får**

Forklaring af problemet / grammatikken

De to ord *for* og *får* udtales i mange sammenhænge på samme måde. Det gør, at man godt kan komme til at forveksle dem.

- Du kan læse mere om problematikken her: <https://sproget.dk/raad-og-regler/typiske-problemer/far-eller-for>
- Du kan se en video om emnet her: <https://www.youtube.com/watch?v=ptjTAXh8gvl>
- Video 2: <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/udsagnsordsfejl/faar-og-for>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
For eller får?	Ca. 10 min.	Sproget.dk

Emne: **Stavning**

Forklaring af problemet / grammatikken

Herunder finder du quizzes, der tester din viden om drilske ords stavemåde ifølge *Retskrivningsordbogen 2012*.

- Du kan se en række videoer om stavning her: <https://www.studienet.dk/bedre-dansk/stavefejl>

Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
Staves det resurse eller ressource?	Ca. 7 min.	Sproget.dk
Staves det vanilje eller vanille?	Ca. 7 min.	Sproget.dk
Staves det hefte eller hæfte?	Ca. 7 min.	Sproget.dk

Emne: **Præpositioner (forholdsord)**

Forklaring af problemet / grammatikken

Det er vigtigt at vælge den korrekte præposition (forholdsord). Hedder det fx 'de taler

<p>omkring problemet' eller 'de taler om problemet'?</p> <ul style="list-style-type: none"> Du kan se en video om emnet her: https://www.studienet.dk/bedre-dansk/forholdsordsfejl/forkert-forholdsord 		
Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
Vi har ikke fundet online øvelser om dette emne, men se evt. forslag til didaktiserede øvelser ovenfor.		

Emne: Genitiv (ejefald)

<p>Forklaring af problemet / grammatikken</p> <p>Genitiv (ejefald) er en grammatisk kasus (bøjningskategori) for substantiver og pronominer (navneord og stedord), der udtrykker et ejendoms- eller tilknytningsforhold. Med andre ord bruges genitiv typisk til at vise, at nogen ejer noget, eller at noget tilhører nogen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Du kan læse mere om problematikken her: http://www.skrivkorrekt dansk.dk/emne.aspx?kid=1&tid=217 Du kan se en video om emnet her: https://www.youtube.com/watch?v=iuhk3y9GV5k Video 2: https://www.studienet.dk/bedre-dansk/forkert-brug-af-ejefald 		
Navn på øvelsen	Anslået tid med elever	Kilde
Blandede øvelser med genitiv	Ca. 2 min.	Sproget.dk
Øvelser med genitiv ved ord og navne	Ca. 2 min.	Sproget.dk
Øvelser med genitiv ved ord og navne der ender på s, x eller z	Ca. 2 min.	Sproget.dk
Øvelser med genitiv ved forkortelser	Ca. 2 min.	Sproget.dk
Øvelser med gruppegenitiv	Ca. 3 min.	Sproget.dk
Øvelser med genitiv ved taltegn og symboler	Ca. 3 min.	Sproget.dk

Yderligere ressourcer

Gratis online ressourcer

- **Bedre dansk:** Rettenøgle og videoklip med grammatiske forklaringer:
<https://www.studienet.dk/bedre-dansk>
- **Vores fællessprog:** oversigt og forklaringer af ordklasserne. Oversigter over bøjninger inden for de forskellige ordklasser samt enkelte øvelser. Herudover sammenligning med grammatikken på en række udvalgte sprog (arabisk, bosnisk, serbisk, kroatisk, engelsk, fransk, persisk, somali, spansk, swahili, tyrkisk, vietnamesisk)
<https://vfs.dansk.nu/>
- **Dansksiderne:** mange øvelser i fx kommatering, sammensatte navneord, sætningslængde osv. Der er en del huskeregler til de forskellige øvelser.
<https://dansksiderne.dk/index.php?id=7275>
- **Studieskolen:** 20 forskellige film om dansk sprog, udtale og grammatik - mest rettet mod at lære dansk som nyt sprog.
<https://www.studieskolen.dk/da/sprog-for-sjov/sprogfilm>

iBøger og eBøger

- **Styr på sproget**, Line V. Frederiksen og Claus Petersen, Systime, 2016. Korte forklaringer på ti hyppige sprogproblemer, huskeregler og interaktive øvelser.
<https://styrpaasproget.systime.dk/>
- **Rod i sproget**, Birgit Bruun, Nanna Heggelund Christensen og Ulla Naumann, Gyldendal. Omfattende materiale til indlæring af grammatik, koblet med små øvelser.
<https://rodisproget.ibog.gyldendal.dk/>

Trykte bøger

- *Dansk rettenøgle*, Dorte Ågård, Kaleidoscope, 2000
- *Dansk minimalgrammatik*, Birgit Lohse og Zsuzsanna Bjørn Andersen, Systime, 2008